

Aurskog-Høland kommune

Plan og økonomi

Det kongelige kultur- og kirkedepartement
Postboks 8030 Dep.

dok 13

Kultur- og kirkedep.	
Saksnummer	200605491
Dato	23.10.06
Kode	11-SD1
Beh.	

0030 OSLO

Vår ref.: DL/-010399/06

Arkivnr.: 024

Deres ref.:

Dato: 18.10.2006

NOU 2006: OM STATEN OG DEN NORSKE KIRKE

Det vises til Deres brev av 24.04.2006.

Det kan meddeles at formannskapet i Aurskog-Høland kommune i møte 16.10.06 uttaler følgende på vegne av kommunen:

Aurskog-Høland kommune mener at en lovforankret folkekirke ivaretar stillingen som Den norske kirke har i landets historie og kultur, understreker kontinuiteten mellom nåværende og ny kirkeordning.

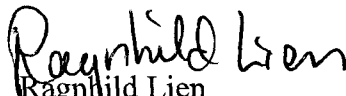
Samtidig uttrykker ordningen at kirken, i likhet med andre tros- og livssynssamfunn, er et trossamfunn med en egenart forskjellig fra statens.

Aurskog-Høland kommune vil derfor anbefale at det organiseres en lovforankret folkekirke.

Aurskog-Høland kommune mener at eiendomsretten til OVF og bruken av disse midlene bør avgjøres av Stortinget.

Vedlagt følger utskrift fra formannskapets vedtak i sak nr. 108/06.

Med hilsen

Ragnhild Lien
Enhetsleder

Dagfinn Lunner
Rådgiver

Vedlegg.

Saksfremstilling formannskapet m/vedtak i sak nr. 108/06.

Adresse	Telefon	Telefax	E-post	Foretaksnr
Rådhusveien 3 1940 BJØRKELANGEN	63 85 25 00	63 85 25 12	postmottak@aurskog-holand.kommune.no	948164256

SAMLET SAKSFRAMSTILLING

Styre/råd/utvalg:
FORMANNSKAPET

Møtedato: **16.10.2006**
Sak nr: **0108/06**

Arkivsaksnr: 06/00566
Arkivnøkkel: 024

Saksbeh.: Dagfinn Lunner

NOU 2006: OM STATEN OG DEN NORSKE KIRKE**Vedlegg:**

1. Høringsbrev fra Kultur- og kirke departementet av 24.04.06.
2. Sammendrag av NOU 2006:2 Staten og Den norske kirke.
3. Uttalelse fra Forum for statskirken.
4. Uttalelse fra landsmøtet i Human-etisk forbund av 11. juni 2006.
5. Skjematisk oversikt over de tre hovedalternativene.
6. Spørreskjema.

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt):

NOU 2006:2 Staten og Den norske kirke.

Saksopplysninger:

Kultur- og kirke departementet har 24.04.06 oversendt utredningen om Staten og Den norske kirke, NOU 2006:2, til høring. Utredningen er sendt en rekke organisasjoner; offentlige organ, organ innen Den norske kirke, kirkelige organisasjoner, politiske partier, arbeids- og interesseorganisasjoner og tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke. Menighetsråd og kirkelig fellesråd er selvstendige høringsinstanser.

Formålet med utredningsarbeidet har vært å skaffe grunnlag for å treffe beslutning om statskirkeordningen skal videreføres, reformeres eller avvikles. Utvalget har også sett på blant annet ulike finansieringsordninger og gravferdsforvaltningen.

Utvalgets flertall på 18 av 20 medlemmer anbefaler at dagens statskirkeordning oppheves, og at det etableres en ny kirkeordning for Den norske kirke. Et flertall på 14 av disse anbefaler at det organiseres en lovforankret folkekirke. To medlemmer anbefaler at dagens statskirkeordning videreføres innenfor gjeldende grunnlovsbestemmelser.

Mer om de ulike alternativene:

a) Lovforankret folkekirke (flertallsinnstillingen)

Dette innebærer at Grunnlovens nåværende bestemmelser om statskirkeordningen oppheves, og at Den norske kirke blir et selvstendig rettssubjekt med egne styringsorganer og med

selvstendig ansvar for alle saker som har med kirkens tro og virksomhet å gjøre. Biskoper blir utnevnt av kirkens egne organer.

Den norske kirke skal fortsatt ha tilknytning til staten gjennom en egen kirkelov som utformes som en rammelov. Flertallet legger til grunn at en lovforankret folkekirke ivaretar stillingen som Den norske kirke har i landets historie og at det blir en kontinuitet mellom nåværende og ny kirkeordning. Det skal legges vekt på at det fortsatt skal være en landsdekkende kirke med bred kontaktflate og med rom for ulike grader av trosengasjement og aktivitet.

Med en lovforankret folkekirke oppheves kravet om kirkemedlemskap for halvparten av regjeringsmedlemmene. Biskoper skal utnevnes av kirken selv på grunnlag av en bred nominasjons- og valgordning.

En ny kirkelov vil sikre at overgangen til ny kirkeordning ikke medfører radikale endringer for medlemmene. Kirken vil få økt religionsfrihet, den vil kunne fastsette sitt læregrunnlag og forvalte sin økonomi.

b) Selvstendig folkekirke

Et mindretall på 4 medlemmer ønsker en avvikling av statskirkeordningen og anbefaler en selvstendig folkekirke. Dette innebærer at Den norske kirke ikke lenger er en del av statsforvaltningen, men etableres som et selvstendig trossamfunn på lik linje med andre tros- og livssynssamfunn. Mindretallet understreker at Den norske kirke fullt ut må betraktes og behandles som et trossamfunn og at politiske organer ikke kan bestemme noe som gjelder kirkens grunnlag, oppdrag og måte å fremtre på.

Kongens kirkestyre og kravet om at halvparten av regjeringen må være medlem av statskirken fjernes. Det blir opp til den nye kirkeorganisasjonen å fastsette styringsorganer og myndighetsutøvelse.

I dag ytes økonomiske tilskudd til andre trossamfunn gjennom lov om trdomssamfunn og ymist anna. Tilskuddet står i forhold til medlemstall.

Mindretallet i utvalget stiller spørsmål om hvorfor staten skal ha sin særskilte religion, og påpeker at utredningen dreier seg mer om hva slags stat vi skal ha. Grunnlovens krav til å oppdra barn etter den evangelisk-lutherske tro vurderes som en menneskerettighetsberøvelse.

c) Grunnlovsforankret folkekirke

Utvalgets medlemmer på to anbefaler fortsatt en grunnlovsforankret folkekirke. Mindretallet legger til grunn at dette er den beste måten å sikre at Den norske kirke er tilstede for de som ønsker det. Den vil ha en tilstrekkelig lav terskel for at alle skal kunne føle seg hjemme i kirken uansett trosengasjement.

Dagens statskirke er organisert som en del av statsforvaltningen. Kongen i statsråd er konstitusjonelt sett kirkens øverste instans, men mye av myndigheten er delegert til blant annet Kirkemøtet. Staten har innflytelse på kirkens organisasjon, institusjoner, prosedyrer m.v. gjennom blant annet kirkeloven. Staten finansierer prestelønningene og kommunene den lokale kirkes virksomhet, stillinger og kirkebygg. I 1970 var ca 95 % av befolkningen døpte medlemmer i kirken, mens antallet i dag er 85 % av befolkningen.

En videreføring av dagens statskirkeordning sikrer at staten har politisk kontroll og innflytelse ved at Kongen (regjeringen) er øverste kirkestyre og Stortinget lovgivende myndighet. Endringer i grunnloven som innebærer vesentlige endringer i rammene for Den norske kirke krever 2/3 flertall i Stortinget. Endringer krever etter dette mer oppslutning i forhold til et alminnelig flertall.

Utvalget ser for seg at det kan gjennomføres reformer innenfor den grunnlovsforankrede kirken.

Blant annet:

- at grunnlovens paragraf om oppdragerplikten oppheves
- at bispeutnevnelser skjer etter fast prosedyre ved at en av de tre som har fått flest stemmer skal utnevnes
- at kirkeloven gjøres enklere, mer som en rammelov med delegasjon til Kirkemøtet
- forenkle tilsettingsrutinene av proster til kirkelig organ, og at prestedtjenesten legges inn under fellesrådet som andre kirkelige stillinger.

Grunnlovens verdiparagraf

Grunnlovens § 2 annet ledd, om at den evangelisk-lutherske religion er "statens offentlige religion", blir opphevet dersom vi får en lovforankret folkekirke. Denne paragrafen er i juridisk forstand ingen verdiparagraf for samfunnet, men er av mange oppfattet slik. Et flertall i utvalget anbefaler at det inntas en verdiparagraf i Grunnloven som henviser til kristne og humanistiske verdier.

Grunnlovens § 2 slår også fast at det er fri religionsutøvelse. Loven sier også at de innbyggere som bekjenner seg til den evangelisk-lutherske religion er forpliktet til å oppdra sine barn i samme tro. Mange mener at dette kravet er i strid med menneskerettighetene.

Gravferdsforvaltningen

Et flertall i utvalget foreslår at kommunene får ansvaret for gravferdsforvaltningen som en tros- og livssynsmessig nøytral instans. Skillet mellom de juridiske og praktiske sidene ved gravferd og de seremonielle sidene blir tydeligere. Forslaget medfører at kirken blir fritatt for en stor og ressurskrevende oppgave. Et mindretall foreslår at kirkelig fellesråd beholder ansvaret fordi de langt fleste gravferder skjer etter kirkens ritualer.

Utvalget foreslår at begrepet kirkegård endres til gravlund/gravplass og at ikke hele gravplassen blir vigslet av hensynet til ulike tros- og livssynssamfunn.

Forvaltningen av kirkebygg

Utvalgets flertall mener at grunnprinsippet om soknenes eiendomsrett til soknekirker og lokale kirkefond videreføres.

Når det gjelder de eiendommer som står under opplysningsvesenets fond må det avklares i egen sak om hvilke eiendommer og fond Den norske kirke kan eller bør få overført fra staten.

Vurderinger:

Den norske kirke kan vise til at den har lange kulturhistoriske tradisjoner i det norske samfunnet. Kirken har hatt og har stor oppslutning blant folk, men trosengasjement kan være

av varierende grad. Kirken er et trossamfunn og organisasjon med høy grad av selvstyre, men er likevel delvis politisk kontrollert gjennom kirkelig statsråd og kirkeloven.

NOU'en tar opp spørsmål om kirken fortsatt skal være en del av statsforvaltningen og være styrt av politiske organer. Et sentralt spørsmål er om statskirkeordningen krenker religionsfriheten særlig i forhold til de som ikke er medlem av Den norske kirke.

Utvalget lanserer tre alternativer for kirkeordning i Norge. Den grunnleggende forskjellen mellom de tre alternativene er det rettslige rammeverket og endringer i det øverste kirkestyret.

Rådmannen har registrert at det er tatt til orde for at spørsmålet om Den norske kirkes framtid bør avklares gjennom en folkeavstemning. Utvalget har ikke sagt noe om dette spørsmålet.

Høringsinstansene er bedt om å svare på 8 spørsmål for å lette behandlingen av alle uttalelsene som kommer inn.

Økonomiske vurderinger:

Utvalget mener det er en offentlig oppgave å bidra økonomisk og på andre måter legge til rette for tros- og livssynssamfunnenes virksomhet slik det skjer i dag. Dersom det opprettes en lovforankret folkekirke anbefaler utvalget at det offentlige (stat og kommune) står for hovedfinansieringen.

Alternativt kan staten overta alle utgifter bortsett fra vedlikehold av kirkebygg som blir en kommunal oppgave.

Dagens utgifter til Den norske kirke finansieres hovedsakelig fra stat og kommune. Utvalget mener at det er mulig å videreføre denne ordningen.

Det har vært drøftet om det skal kreves inn medlemskontingent, eller om det skal være en særskilt skatt til tros- og livssynssamfunnene avhengig av inntektsgrunnlaget. Utvalget foreslår at det ikke legges opp til medlemsavgift.

Alternativer og konsekvenser:

Kommunen står fritt til å avgi uttalelse til høringen.

Rådmannens konklusjon:

Rådmannen mener at alle må ha en rett til å utøve sin tro og livssyn, og at religionsfriheten må stå sterkt. Den norske kirke fremstår som noe mer enn et trossamfunn. Den kan vise til at den i et historisk perspektiv er en viktig bærer av kulturtradisjoner i det norske samfunnet. Det er etter dette naturlig å bygge videre på dette, enten gjennom en grunnlovsforankret folkekirke eller en lovforankret folkekirke i samsvar med utvalgets flertallsinnstilling som mest aktuelt. At Norge blir et mer og mer flerkulturelt samfunn kan tilsi at Den norske kirke løsrives fra staten slik det har skjedd i Sverige og Finland.

Det er en svakhet i utredningen at en ikke har lagt særlig vekt på de økonomiske konsekvensene ved å endre dagens ordning. Derfor kommer det heller ikke klart fram hvilke

økonomiske forpliktelser kommunene vil bli pålagt ved å endre dagens ordning til en lovforankret folkekirke eller en selvstendig folkekirke.

Rådmannen legger til grunn at tiden kanskje ennå ikke er moden for å endre dagens statskirkeordning med grunnlag i de kulturhistoriske betraktningene.

Ordførers innstilling:

Aurskog-Høland kommune vil med grunnlag i at Den norske kirke fortsatt står sterkt forankret hos folk flest, og er en viktig bærer av kulturhistoriske tradisjoner, anbefale at den norske statskirkeordningen opprettholdes.

Utfylling av spørreskjema skjer på bakgrunn av drøftingene i formannskapet.

Behandling i FORMANNSKAPET:

1) BL v/Grethe Rønning fremmet flg. forslag:

”Den norske statskirke avvikles og omgjøres til en selvstendig folkekirke”

2 stemmer avgitt for Rønnings forslag (BL 1 + FrP 1)

2) Ordførerens innstilling

1 stemme avgitt for ordførerens innstilling (SP)

3) KrF v/Rune Natrud fremmet flg. forslag:

”Aurskog-Høland kommune mener at en lovforankret folkekirke ivaretar stillingen som Den norske kirke har i landets historie og kultur, understreker kontinuiteten mellom nåværende og ny kirkeordning.

Samtidig uttrykker ordningen at kirken, i likhet med andre tros-og livssynssamfunn, er et trossamfunn med en egenart forskjellig fra statens.

Aurskog-Høland kommune vil derfor anbefale at det organiseres en lovforankret folkekirke.”

Vedtatt mot 2 stemmer (BL + FrP)

4) SV/Ingrid Toverud fremmet flg. tilleggsforslag:

”Aurskog-Høland kommune mener at eiendomsretten til OVF og bruken av disse midler bør avgjøres av Stortinget.”

5 stemmer avgitt for Toveruds forslag (BL 1+ Ap 3 + SV 1)

Vedtatt i FORMANNSKAPET:

Aurskog-Høland kommune mener at en lovforankret folkekirke ivaretar stillingen som Den norske kirke har i landets historie og kultur, understreker kontinuiteten mellom nåværende og ny kirkeordning.

Samtidig uttrykker ordningen at kirken, i likhet med andre tros-og livssynssamfunn, er et trossamfunn med en egenart forskjellig fra statens.

Aurskog-Høland kommune vil derfor anbefale at det organiseres en lovforankret folkekirke.

Aurskog-Høland kommune mener at eiendomsretten til OVF og bruken av disse midler bør avgjøres av Stortinget.

Utskrift til: Dagfinn Lunner til oppfølging

Rett utskrift:

Bjørkelangen, 17.10.06.

.....
sekretær